

Õiend

11.10.2023

28.08.2023 Nursipalu harjutusvälja huviala keskkonnaülevaate aruande juurde.

Nursipalu harjutusvälja huviala keskkonnaülevaates tehakse järgnev muudatus:

Peatükis „7. Uuringute vajadus“ olev lõik „**Metsise telemeetriline uuring**“ – Nursipalu harjutusvälja huvialale jääb teadaolevalt 2 heas seisus mänguala ja kaks degradeerunud mänguala. Siiski on see piirkond Kagu-Eestis oluline asurkond, mida iseloomustab isoleeritus. Kagu-Eesti metsise asurkond ei ole Vahe-Eesti asurkonnaga sama elupaigakasutusega (põhjuseks isoleeritus ja sidusus Läti asurkonnaga). Uuring annab info harjutusväljal läbiviidud tegevuste mõjust, harjutusväljale jäävate kaitsealade toimimisest, metsiste liikumiskoridoridest ja aitab valida/täpsustada kompensatsioonialasid. Eesmärk on saatjaga varustada vähemalt seitse metsist. Saatjaid on seni paigaldatud ainult kevadel ja 2023. aasta kevadeks vajalikke ettevalmistusi polnud võimalik enam teha, mistõttu jääb uuringu algus 2024. aastasse. Teostaja on soovitatavalt Eesti Ornitoloogiaühing. Uuringu kestus on vähemalt kaks aastat. Metsiste telemeetrilise uuringu näol pole tegu esmajärgulise inventuuriga ja seda saab teostada paralleelselt harjutusvälja arendamisega.” asendatakse järgneva lõiguga:

”**Metsiste stressiuuring ja audioseire**“ - Nursipalu harjutusvälja huvialale jääb teadaolevalt 2 heas seisus metsise mänguala ja kaks degradeerunud mänguala. Siiski on see piirkond Kagu-Eestis oluline metsise eluala, mille asurkonda iseloomustab isoleeritus Vahe-Eesti asurkonnast ja sidusus Läti asurkonnaga. Maastikuliste erinevuste (suurte soomassiivide vähesus ja liivmuldadel kasvavad ja levivad palumetsad) tõttu erineb Kagu-Eesti metsise asurkond ka oma elupaigakasutuse poolest Vahe-Eesti asurkonnast. Uuringu eesmärk on Nursipalu harjutusväljale jäävate heas seisundis (Kerretü ja Timmase) olevates mängudes ja sarnase suurusega kahes häiringuvabas, nn kontrollmängus, osalevate kukkede sigimisaegse käitumise (audioseire) ning stressitaset ja mänguaktiivsust peegeldavate hormoonide (vastavalt kortikosteroon ja testosteroon) metaboliitide tasemete võrdlus. Stressiuuring ja audioseire võimaldavad hinnata harjutusväljal läbiviidud tegevustest tulenenud müra mõju kukkede kortikosterooni ja testosterooni metaboliitide tasemetele ning seeläbi sigimisaegse käitumise aktiivsusele väljendatuna aktiivse mängu pikkuses nii päeva kui ka kogu kevade jooksul. Audioseire abil on võimalik usaldusväärselt hinnata mängu küllastavate kanade arvu ning eristada mõlemaid sugupooli indiviidi tasandil. Indiviidi tasandil lindude eristamine võimaldab hinnata mängus osalevate kukkede kadumist, vahetumist või lisandumist ning samamoodi mängu küllastavate kanade kadumist, vahetumist või lisandumist. Need näitajad võimaldavad kaudselt hinnata kohaliku asurkonna sigimisedukust - kui tühjaks jäänud mänguterritooriume uuesti ei asustata ning mängu küllastavate kanade arv püsib sama või väheneb, on see märk lokaalse asurkonna väga kehvast sigimisedukusest. Kaudselt annab see täiendavat informatsiooni ka valitud kompensatsioonialade sobivuse kohta kui läbi viia müra mõõtmised ka kompensatsioonialal ehk kas mürast tulenevad mõjud võivad olla asurkonna kasvu piiravateks teguriks ka kompensatsioonialal. Uuringud ei ole esmajärgulised ning neid teostatakse paralleelselt harjutusvälja arendamisega.“

Muudatus on vajalik, sest pärast keskkonnaülevaate valmimist on koostöös Keskkonnaametiga leitud, et metsiste telemeetriline uuring on liialt ohtlik. Telemeetrilise uuringu käigus püütud isendid võivad

hukkuda. Seetõttu on uuring asendatud kahe ohutuma uuringuga, mille abil on võimalik sama eesmärk täita.

Aide Kaar

/allkirjastatud digitaalselt/